

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΑΛΥΚΗ

Τὰ Ἑλληνικά γράμματα θὰ γιορτάσουνε σὲ λίγο μὰ μεγάλη γιορτή. Ὁ κ. Μπάμπης Ἄννινος, ὁ Ἀκαδημαϊκός, γιορτάζει τὰ πενήντα χρόνια τῆς φιλολογικῆς του παραγωγῆς καὶ τὸ Πανελλήνιο προσκαλεῖται νὰ γιορτάσει τὸ μεγάλο αὐτὸ γεγονός.

Ἡ ἐφημερίδα πὺν μᾶς χαρίζει τὴν πολύτιμη αὐτὴ πληροφορία δὲν παραλείπει μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ νὰ μᾶς πληροφορήσει πὺς ὁ κ. Ἄννινος στάθηκε ὁ μεγαλύτερος παραγωγὸς τοῦ «Ἄττικου ἁλατος», ἓνα εἶδος δηλαδὴ φιλολογικῆς ἀλυκῆς. Ὁ τίτλος αὐτὸς στάθηκε ἀφορμὴ νὰ πάρει ὁ κ. Ἄννινος καὶ τὴ θέση τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ στὴν ἀνύπαρκτη Ἀκαδημία μας.

Γιὰ μὰ Ἀκαδημία σὰν τὴ δική μας, ὁμολογοῦμε πὺς δὲ χρειάζοντανε βέβαια καὶ περισσότερα προσόντα. Ἄμα ἔχει τὴν ιδιότητα τὸ πνεῦμα σου νὰ παράγει ἁλάτι—πὺν θὰ πῆ εἴκοლა καλαμπούρια σὰν αὐτὰ πὺν σκαρώνει κάθε μέρα ὁ κ. Δημητράκοπουλος καὶ χορὸς νὰ εἶναι Ἀκαδημαϊκός, πρῶμα πὺν ἀποτελεῖ μὴν ἀσυνώρητη ἀδικία γιὰ τὸν ἄνθρωπο αὐτὸ πὺν δὲν εἶναι σὲ λιγότερο βαθμὸ παραγωγὸς ἁλατιοῦ ἀπὸ τὸν κ. Ἄννινο—μὲ τὸν ἴδιο τρόπο πὺν τὰ νεφρὰ τῶν ψαμμάκων παράγουνε ἄμμο, γίνεσαι Ἀκαδημαϊκός, παίρνεις τὸ ἀριστεῖο τῶν Γραμμάτων, τσεπώνεις δὺν γιλιάρδες δραγμὲς καὶ γιορτάζεις καὶ τὰ Πενήντα χρόνια σου ἐνῶ τὸ σπουδαιότερο θὰ εἶτανε νὰ σὲ διορίσουνε διεθυντὴ μᾶς ἀλυκῆς, ἢ νὰ σοῦ ἀναθέσουνε μονοπωλιακὰ τὴν προμήθεια τοῦ ἁλατιοῦ πὺν τὸ ποσοθεύεται μὲ ἀδιή δαπάνη τὸ Κράτος ἀπὸ τὴν Εὐρώπη ἢ, καὶ αὐτὸ θὰ εἶτανε τὸ πῶ φυσικό, νὰ σὲ στείλουνε στὰ λουτρό τῆς Αἰδηψοῦ νὰ βγάλεις ἀπὸ μῆσα σου αὐτὰ τὰ ἁλάτια πὺν σοῦ δηλητηριάζουνε τὸν ὄργανισμὸ.

Ὡς τόσο ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς πὺν γεννήθηκε μὲ δόξα καὶ σὺντάξια ἁλάτι μέσα στὸ σῶμα του, σὰ νὰ εἶτανε κινιὰ ἀποθήκη Μονοπωλίου, ἔζησε, μὲ ὅσα κι ἂν διακινούτουνε ἀντίθετα οἱ γιατροί, μὴ ζωὴ τρισευτυχισμένη, παραμένει καὶ σήμερα ἀκόμα ὑστερα ἀπὸ πενήντα χρόνων φιλολογικὴ ζωὴ, φιλολογικὰ κοσπονότας τόσο πὺν νὰ μπορεῖ νὰ συνεοράζεται ἀκόμα στὴ μεγάλη σύγχρονη νεοελληνικὴ δημιουργία τῶν «Παναθηναίων», νάνει κοινάγιο νὰ γιορτάζει καὶ ἰωβιλιακὰ καὶ ὑπάρχει ἐλπίδα νὰ ζήσει νὰ γιορτάσει καὶ τὰ ἑκατοντάχρονό του, καὶ τὰ μεγάλα ἔργα—κι ὁ κ. Ἄννινος εἶναι πὺν ἓνα ἔργο—αὐτὴ τὴν ιδιότητα ἴσως ἔχουμε νὰ θαίνουμε νὰ περνᾶνε ἀπὸ πᾶνω τους ἴσως νὰ τοῦ ἀντίβαινε οἱ προσβολὲς ὄχι μόνον τῶν ἀσυνώρητων, μὰ καὶ αὐτῶν τοῦ τανταυάτορα, ὅπως τὸν ἀσυνώρητος οἱ δασκάλου Χρόνου.

Φυσικὰ ὅπως ὅλα τὰρχαῖα μνημεῖα χρειάζοντανε ἐπιβλεψη γιὰ πότε πότε καὶ κινιὰ ἐπιδιορθωση, καὶ κι αὐτὸ εἶδαμε καὶ τίς προσπάθειες τὸ ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας πὺν ὅπως εἶναι γνωστὸ ἐνδιαφέρεται καὶ νὰ τὴ λογοτεχνία μας νὰ ψηφίσει ἓνα μνημὸ κοινήλι σπὺν πέντε μὴν γιλιάρδες δραγμὲς γιὰ ὑποστήριξη σπὺν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μνημεῖου πὺν ὑψώνεται τώρα μὴ γενεὰ ἀνάμεσα μᾶς σεβαστὸ καὶ περιλαμπρο.

Ἀκαδημαϊκὸς νοῖπὸν καὶ μεγάλος ἀλατοποῖος ὁ κ. Ἄννινος. Μὲ τὴν παρατήρηση πὺς ποτὲ μέσα στὰ ἔργα του δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσει τὸ ἀπατούμενο μέτρο. Τὰ φιλολογικὰ του μαγερέματα ἢ θὰ εἶχανε λιγότερο ἢ θὰ εἶχανε περισσότερο ἀπὸ τὸ χρειάζομενο ἁλάτι. Ἡ ἄνοστα ἢ πάρα πολὺ ἀλατισμένα, λίσσα, πὺν νὰ μὴν μπορεῖ νὰ μποῦνε σὲ στόμα. Καὶ στὶς δὺν περιπτώσεις, καὶ μὲ τὸ πολὺ καὶ μὲ τὸ λίγο ἁλάτι, εἶτανε τέτοια πὺν νὰ μὴν τρώγονται.

Τὶ κρῖμα. Ὁ ἄνθρωπος πὺν εἶχε τόσο πολὺ ἁλάτι στὴ διάθεσή του δὲν ἔξερε τὴν τέχνη νὰ τὸ μεταχειριστεῖ.

ΑΚΑΔΗΜΟΣ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Γνώμες τοῦ ποιητῆ Μάριου Ἄντρέ ἀπάνω στὸ νεώτερο βιβλίον τοῦ ποιητῆ Φρανσίς Ζάμς. Θάνατος τοῦ Βέλγου συγγραφέα Εὐγεν. Ντεμονλί. Ὁ Δ' Ἄννουτιο μιλιταριστῆς.

—Ὁ ποιητῆς Φρανσίς Ζάμς εἶναι, καθὼς κάναμε κι ἄλλοτε λόγο, ἀπὸ τοὺς νεοχριστιανικοὺς ἢ καθολικοὺς ὅπως τοὺς λένε ποιητῆς, αὐτοὺς πὺν ἀποτελοῦνε τὸ «φιλολογικὸ παρεκκλήσιον» τῆς γαλλικῆς ποίησης, καὶ πὺν πρωτοπρεσβύτερος ἀνάμεσα τους εἶναι ὁ Πῶλ Κλωντέλ.

Μιλόντας γιὰ τὸν πρῶτο στὴ «Γαλλικὴ Ἀθηνῶν», ἀπ' ἀφορμὴ τοῦ τελευταίου του ποιητικοῦ τόμου: *La Vierge, et les Sonnets*, ὁ ποιητῆς Μάριος Ἄντρέ, ἀφοῦ εἶπει πὺς προτιμᾶει, ἀπὸ τὸν Κλωντέλ, «τὸ λιγότερο ἀλαζονικὸ, λιγότερο βιβλικὸ καὶ πῶ μεσημβρινὸ καθολικισμὸ τοῦ Φρανσίς Ζάμς», γράφει μερικὰ πολὺ ἀξινάγνωστα πράματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα παίρνουμε τὰ παρακάτω:

«Ποῖος θὰ μᾶς ἐξηγήσει γιὰτι μερικοὶ ἀντικληρικοὶ φιλόλογοι σέβονται τὸν καθολικισμὸ τοῦ κ. Κλωντέλ καὶ χλευάζουν τοῦ Ζάμς; Γυρεύουν, γιὰ νὰ χαρακτηρίσουν τὸν τελευταῖο, τὰ πῶ περιφρονητικὰ λόγια, καὶ βρίσκουν: κακοτυπῖνος, ἐκκλησιάζης, ἐπίτροπος. Διαιροῦν τὸ ποιητικὸ του στάδιο σὲ δὺν μέρη: τὴ βουκολικὴ, εἰδωλολατρικὴ καὶ φαννικὴ περίοδο, κι ἔπειτα, ἀπὸ τότε πὺν γύρισε «στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας», τὴν κανονικὴ ἐνάρετη καὶ φρόνιμη περίοδο. Μὰ βλέπουν μὴν ἀβυσσο ἀνάμεσα στὶς δὺν. Ὅσοι ἔχουν αὐτὴ τὴ γνώμη δὲν καταλαβαίνουν τίποτα ἀπὸ τὴ θεοσκεία τοῦ συγγραφέα τῶν «Χριστιανικῶν Βουκολικῶν» καὶ τὴ φυλὴ του... Ὁ κ. Ζάμς εἶτανε πρῖντοτε κι ἐξοκολουθεῖ νὰ εἶναι—ἄς λέει ὅσο θέλει τὸ ἐναντίον—καὶ θὰ μείνει καθολικὸς μαζί καὶ φυσιολάτρης. Στὴν πρῶτὴ περίοδο τῆς ζωῆς του ἐπικρατεῖ τὸ εἰδωλολατρικὸ στοιχεῖο, στὴ δευτέρῃ τὸ χριστιανικὸ ἄμμοσ οὔτε γιὰ μὴν στιγμὴ δὲν καταστρέφεται τέλεια τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δὺν. Εἶναι ἡ ἰωντανὴ εἰκόνα τοῦ ἀγῶνα πὺν φούντωσε στὰ πρῶτα ὑστερα ἀπὸ τὸ Χριστὸ χρόνια, μεταξὺ στὴν καινοσύνη καὶ τὴν παλιὰ θεοσκεία, τοῦ ἀγῶνα πὺν στὸ τέλος καὶ καθὼς πολιτιζότανε ὁ χριστιανισμὸς, ἔφερε σὲ κείνο πὺν ὀνόμαζαν οἱ Ἕλληνες «συμφωνία», δηλαδὴ, μὲ λιγότερο σεμνὰ λόγια, σ' ἓνα πα-

ζάρωμα κι ένα συμβιβασμό. Τὸ δεκατονέχτο αἰῶνα οἱ λουθηρανοὶ ἐπιχειροῦν νὰ χαλάσουν αὐτὴ τὴν εὐτυχημένη συμφωνία. Χάρη στὸ Θεό, χάρις σ' ἄλλους τοὺς θεοὺς μαζί με κείνους πρὸ ὀνομάζει Ἅγιους τὸ εορτολόγιο, ἡ συμφωνία ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει στὴ Γαλλία (καὶ πολλοὶ προτεστάντηδες παίρνουν κι αὐτοὶ μέρος), στὴν Ἰσπανία καὶ στὴν Ἰταλία.

«Μιά μέρα, ὁ ποιητὴς τοῦ «Θριάμβου τῆς Ζωῆς» νιώθει, ὅπως μερικοὶ χωρικοὶ τρουβαδοῦροι πρῶγου του, τὴν ἀνάγκη νὰ κάνει νὰ κυριαρχήσει στὰ τραγοῦδια του τὸ χριστιανικὸ στοιχείο, καὶ μάλιστα νὰ ἐξορίσει ἀπ' αὐτὰ τὸ ἄλλο ὅσο μπορεῖ περισσότερο — γιὰ νὰ τὸ ἀποκλείσει ἐντελῶς δὲν εἶναι δυνατό. Τί κάνει; Αὐτός, ὁ πολλὸς φαῖνος καὶ πού ἔμεινε περισσότερο φαῖνος ἀπὸ ὅ,τι φαντάζεται, δὲν τρέχει νὰ κλειστῆ μέσα σὲ κανένα μοναστήρι, μόνο πηγαίνει σ' ἕνα ἀπὸ τὰ μέρη ὅπου εἶχανε στήσει τὸν ἀγῶνα τους τὰ δύο πνεύματα κι ὅπου γεννήθηκε ἡ συμφωνία: πηγαίνει σ' ἕνα λαγκαδιὸ ὅπου ὁ κόσμος ἀνάβει πυρσὺς κοντὰ σὲ δέντρα, βράχους καὶ πηγές, ὅπου κάνουν περιφορὲς γύρω ἀπὸ καούς, δηλαδὴ λιτανεῖες. Πηγαίνει στὴ Λούρδη..

«...Ἡ εἰδωλολατρεία εἶναι ἀθάνατη κι ἔζησε. Μὴ μπορῶντας νὰ τὴν νικήσουν, συμβιβάστηκαν μαζί της, ἔκαναν «συμφωνία»...Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος πού ὁ κ. Φρανσὺ Ζάμς, κι ἀφοῦ προσηλυτίστηκε στὸ χριστιανισμό, μπορεῖ καὶ μένει φαῖνος καὶ κάνει περιφορὲς γύρω ἀπὸ ἕνα καό, κοντὰ σὲ μιὰ βρύση καὶ σὲ μερικοὺς βράχους, κρατώντας ἀναμμένο στὰ χέρια ἕναν πυρσό. Κι αὐτὸ εἶναι κείνο πού δὲ θέλουν νὰ τοῦ συχωρήσουν οἱ ἀντικληρικοὶ πού εἶναι πῶ χριστιανοὶ ἀπ' αὐτόν.

«Ὁ νεοφώτιστος φαῖνος μας ὅταν ξανάρχισε νὰ ἔχει στενὲς σχέσεις με τῶντα μυστήρια, κυριεύτηκε ἀπὸ ἕναν ὄρατο ἀποστολικὸ ζῆλο. Θέλησε νὰ δουλέψει κι αὐτός, με ἠθικοδιδασκαλικούς ψαλμούς, γιὰ νὰ πληθύνουν οἱ χριστιανοί, ἀθῶοι καὶ χαριτωμένοι εἰδωλολάτρες ὅπως κι αὐτός, πού πηγαίνουν νὰ πιοῦν ἀπὸ τὴν πηγή καὶ νὰ κάνουν ποιητικὲς λιτανεῖες κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα με τοὺς πυρσούς στὰ χέρια. Θέλησε τοὺς ψαλμούς του νὰ τοὺς καταλάβουν καὶ νὰ τοὺς τραγουδοῦν οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ κι οἱ κέοι. Νόμος πῶς γιὰ ἕνα τέτοιο κοινὸ χρειάζοτανε μιὰ ἀπλοϊκὴ ποίηση, ἴσως ἀδέξιο. Κατὰ τὴ γνώμη μας ἐγελάστηκε.

«Ὁ λαός, ὅταν δὲν ἔχει στρεβλωθεῖ τὸ γούστο του ἀπὸ διάφορες ἐπιφυλλίδες καὶ βλάμικα ρομάντσα, ἀγαπάει τὴν ὑγεία, τὴ λαγαροσύνη, ὅ,τι εἶναι ἔξυπνο, φυσικὸ κι αὐθόρμητο. Ἀγαπάει ὅλες ἐκεῖνες τὶς ἀρετὲς πού κάνουν τὸν ψαλμὸ τῆς Παναγίας τῆς Λούρδης του κ. Ζάμς νὰ μὴν μπορεῖ νὰ γίνεῖ ποτὲ λαϊκός. Ἡ ἀπλοϊκότητα αὐτοῦ τοῦ ψαλμοῦ δὲν ἔχει τίποτα τὸ ἀπλό κι οὔτε τὸ αὐθόρμητο. Εἶναι τὸ ἐναντίο φτιαχτὴ κι ἐπιζητημένη ὅμως, ἀν καὶ εἶναι κανωμένη με ὑπολογισμό, μολαπαῦτα ὁ συγγραφέας πολλὲς φορὲς χάνεται μέσα σὲ μπλεξίματα πού δὲν μπορεῖ νὰ ῥεῖσουν μίτη στὸν ἀγαθόματον ἄνθρωπο τοῦ ἀγροῦ, μίτη στὸ λόγιο, μίτη στὸν ποιητὴ.»

Ὁ Μάριος Ἀντρέ κατηγορεῖ ἀκόμα τὸ Ζάμς πῶς δὲν δείχνει ἀρκετὸ σεβασμὸ στὸ πνεῦμα τῆς γαλλικῆς γλώσσας: «ἂν νομίζει, λέει, πῶς αὐτὸ ἦταν ἀναγκαῖο γιὰ νὰ ἐκφράσει τὴν ἀφέλεια τοῦ λαοῦ, γελάστηκε.» τὸ ἐναντίο, λέει ὁ λαός δὲν κάνει ποτὲ τέτοιες φράσεις,

πού «μοιάζουν με τὶς ἀτζαμοσύνες τῶν κακῶν ποιητῶν πού στρεβλώνουν τὸ πνεῦμα τους καὶ τὴ φράση τους, γιὰ νὰ βάλουν στὴ θέση τῆς τῆ ρίμα. Ἄς τῶσο, ὁ κ. Ζάμς δὲν εἶναι ἀπὸ τοὺς κακοὺς ποιητὲς. Τὸ κάνει ἐπίτηδες καὶ δεῖχεται ἀδέξιος, νομίζοντας πῶς εἶναι ἀναγκαῖο γιὰ νὰ εἶναι ποίηση τοῦ λαϊκοῦ. Ἔχει ἄδικο.»

«Πλανήθηκε ἀκόμα κἀνοντίας κατάχρηση ἀπὸ παρομοιώσεις. Τὰ λαϊκὰ τραγοῦδια πού ἀναφέρει ὁ κ. Ρ. Ζαντινὸς, κι ἀκόμα ἐκεῖνα πού θυμόμαστε ἀπὸ τὴν ἐπαρχία μας, μᾶς ἔχουν κάνει νὰ σχηματίσουμε τὴν περὶοδήση πῶς ὁ κ. Ζάμς γελάστηκε στὸ δρόμο πού ἔχει πάρει. Ἄς θυμηθεῖ λογουχάρη τὸ μεγάλο τραγοῦδι τῆς «Escrivette» πού στάθηκε λαϊκὸ σ' ὅλη τὴ μεσημβρινὴ Γαλλία: δὲ θὰ βρεῖς μίτη μιὰ φορὰ τὶς λέξεις κ α θ ῶ ς, ὅ π α ς, ἔ τ σ ι. Στὸ τραγοῦδι τοῦ «Γεφυριοῦ τῆς Νάντης»...βρίσκεται ὁ στίχος:

«Φτάνει ὁ ἀδερφός του σὲ χρυσὸ μέσα καράβι.»

Καὶ στὴν «Escrivette» διαβάζουμε τὸ στίχο:

«Θὰ φτιάξω βάρκα ἀπὸ χρυσάφι κι ἀπὸ ἀσημί.»

«Ὁμορφη ἢ βάρκα ἢ ὁμορφο τὸ καράβι σάν τί; Ἀπλοῦστατα σάν ἕνα χρυσὸ καράβι καὶ σὰ μιὰ βάρκα ἀπὸ χρυσάφι κι ἀσημί. Αὐτὸ τοῦ εἶναι ἀρκετὸ τοῦ λαοῦ. Ὅμως αὐτὸ δὲν εἶναι ἀρκετὸ γιὰ ἕναν ποιητὴ πού δὲ ζητᾶει τὴ λαϊκὴ ἀπλότητα. Σ' ἕνα πρῆμα τοῦ Μαλαρμέ, ἕνας πού πεθαίνει κολλάει τὸ πρόσωπό του στὸ τζάμι τοῦ παραθύρου καί:

«Χρυσὲς θωρεῖ γαλέρες ὁμορφες σάν κύκνους.»

Μακριὰ ἀπὸ μᾶς ἡ παρόλογο ἰδέα νὰποκλεισμοῦ ἀπὸ τὴν πρῆση τὴν παρομοίωση. Κανένα ποιητὴ δὲν κατηγοροῦμε ὅταν τὶς μεταχειρίζεται: ὑπάρχουν μερικὲς πολὺ ὁμορφες στὰ παλαιότερα ἔργα τοῦ Κλωντέλ. Ὅμως ὁ κ. Ζάμς πού θέλει νὰ εἶναι ἀπλός κι ἀπλοϊκός, καὶ πού ἔχει τὴν ἀπαίτηση πῶς βρίσκεται κοντὰ με τοὺς χωρικοὺς καὶ τοὺς βοσκούς τῶν Πυρηναίων, θάπρεπε νὰ δεῖχνοτανε λιτὸς στὶς παρομοιώσεις, νὰ μὴν τὶς πολλαπλασιάζει σὲ βαθμὸ πού νὰ καταντοῦν κουραστικές, καὶ προπάντων νὰ μὴ δίνει παρὰ μόνον πολὺ ἀπλές, πολὺ εὐκολονόητες γιὰ ὅλους.»

Κι ὁ Μάριος Ἀντρέ τελειώνει με τὰκόλουθα:

«Ἐλάτε! Ὁ κ. Φρανσὺ Ζάμς εἶναι ἕνας ἀγαπητὸς καὶ χαριτωμένος καπουτινός. Ὅμως θάδινε μεγάλη χαρὰ στοὺς θαναμαστὲς του, ἀν ἔκανε ὅπως οἱ ἀνθρωπιστὲς καλοὶ χριστιανοὶ τῆς Ἀγαγνήσης, κι ἔβαζε λίγο περισσότερη φυσιολατρεία στὴ συμφωνία του.»

— Στὶς 26 Σεπτεμβρίου, πέθανε στὸ Παρίσι καὶ κηδεύτηκε ὕστερα ἀπὸ δύο μέρες ὁ Βέλγος συγγραφέας Eugène Demolder, γνωστός στοὺς ἀναγνώστες μας κι ἀπὸ ἕνα μικρὸ νταντελινο ποιητικὸ διηγηματάκι του, «Οἱ τέσσερις Ἐποχές», πού μετὰφρασῆ του δημοσιεύτηκε στὸ ἀρ. 23 τῆς 18 τοῦ Μᾶη φύλλο τοῦ «Νουμά».

Ὁ Εὐγένιος Ντεμολντέ γεννήθηκε στὶς 16 τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1862 στὶς Βρυξέλλες, κι ὅλη του ἡ ζωὴ κι ὅλο του τὸ ἔργο δὲν ἦτανε παρὰ ἕνα ἀντιφῆγγισμα ἀπὸ ὁμορφιὰ καὶ φῶς, καὶ δίχως νὰ ἔχει τὴ γρήγορη ἐπιτυχία πού ἀποχτοῦν πολλὲς φορὲς συγγραφεῖς κατωδικασμένοι γιὰ νὰ λησμονηθοῦν ὕστερα ἀπὸ πέντε δέκα χρόνια, ἀπὸ χρόνον σὲ χρόνον ὑψάνεται στὴν ἀπὸληψη τῶν ἀνθρώπων πού ξέρονε νὰ ἐκτιμῆσουν τὴν ἀληθινὴ τέχνη. Τὸ ἔργο του εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα πού θὰ χρησιμεύσουν γιὰ δείγματα γιὰ τὸ πνευματικὸ ἔθος

της εποχής μας, λέει σ' ένα πολύ επαινετικό χρονικό ο «Γαλλικός Έθνης». Ήτανε συγγραφέας κριτικών δοκιμίων, μυθιστορημάτων και διηγημάτων, και ξεχώριζε για τὸ πλούσιο καὶ ποιητικὸ του ἔπος. Ἀπὸ τὸ ἔργο του ἄς μνημονευτοῦν ἐδῶ:

Les contes d'Yperdamme, les Récits de Nazareth, Le Royaume authentique du grand Saint — Nicolas, La Légende d'Yperdamme, Quator. καὶ προπάντων:

La Route d'Emeraude, Le Jardinier de la Pompadour, L'Arche de M. Cheunus, Les Patins de la Reine de Hollande.

— Οἱ φίλοι καὶ θαυμαστὲς τῆς Δ' Ἀνουτσιανῆς τέχνης βρίσκονται ἀπελπισμένοι· γιατί ὁ πατριώτης ποιητὴς ἔχει τόσο μεθύσει μὲ τὴ στρατιωτικὴ δόξα ποὺ μίτη θέλει πιά νὰκούσει τίποτα γιὰ φιλολογία. Ἡ ζωὴ του εἶνε γεμάτη κίνηση καὶ συγκίνηση: σηκώνεται προῦτ' προῦτ', καταγίνεται ἴσα μὲ τὸ μεσημέρι μὲ ἔξωτερικὰ καὶ ἔσωτερικὰ ζητήματα, διαβάσει τίς ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ· τὸ ἀπομεσήμερο καταγίνεται νὰ ὑψώνει τὸ θάρρος καὶ τὸν ἐνθουσιασμό τοῦ στρατοῦ του. Ὅσες προτάσεις τοῦ γίνηκαν ἀπὸ ἐκδότες, τίς ἀπόρριψε δίχως συζήτηση, καὶ δήλωσε σ' ὄλους του τοὺς φίλους πὺς ἔχει ἀπόφαση νὰ μὴν ξαναγράψει πιά, παρὰ μόνο γιὰ σκοποὺς πατριωτικούς. Εὐχόμεστε καὶ τὸ ἐλπίζουμε, γιατί οἱ ποιητὲς εἶναι κομμιατάκι μεγάλα παιδιὰ, νὰ μὴν ἐπιμείνει σ' αὐτὴ τὴν ἀπόφαση.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Φίλε «Νουμά»,

Σὲ παρακαλῶ νὰ δημοσιέυρεις σὶὸ φύλλο σου τὴν παρακάτω γνώμη μου γιὰ τὸ Θέατρο τοῦ Ὁδείου, ποὺ δίνει παραστάσεις σὶὸ Βασιλικό.

Ἀηλαδῆ, ὡπως καὶ ὁ ἐκλεκτὸς θεατρικὸς κριτικὸς σου, Ἄλκης Θυρόλος, εἶποι κ' ἐγὼ παρακολοῦθῶ τίς παραστάσεις τοῦ Ὁδείου. Ἐνδιαφέρομαι γιὰ τὴν πρόσοδό του. Δυστυχῶς δὲν εἶμαι καθόλου εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ἐξέλιξή του.

Τὸν περασμένο χρόνον τὸ σύνολο τοῦ Θεάτρου — μόνο γιὰ τοὺς ἄντιους ὁμιλῶ — βρισκότανε σὲ καλύτερη θέσιν μὲ τὴ συνεργασία τοῦ κ. Ροζάν καὶ τοῦ κ. Παπαχρήστου. Ἐφ' ἧς ὁ κ. Ροζάν, καὶ τὸ χρόνο τοῦτο ποὺ ἔπρεπε τὸ Θέατρο τοῦ Ὁδείου νὰ παρουσιάσει κάτι καλύτερο ἀπὸ τὸν περασμένο, γιατί πέτυχε πόρους περισσότερους ἀπὸ πέρουσι, παρουσιάζει φέτος χειροτέρευρη ἀρκετὰ μεγάλη.

Στὸ πόδι τοῦ κ. Ροζάν προσέλαβε δυὸ - τρεῖς ἐρασιτέχνες γιὰ πρώτη φορὰ νὰ φανοῦν, κ' εἶποι ἔκανε τὸ ἀντικείμενόν προσωπικόν του ὄλο ἐρασιτεχνικό.

Μένει μόνον ἐκεῖ ὁ κ. Παπαχρήστου, ὁ ἀληθινὰ καλὸς ἠθοποιός, ποὺ ἡ ἐμφάνισή του προκαλεῖ ἴση εὐχαρίστηση, ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ τοῦτον ἡ Διεύθυνση τὸν χρησιμοποιεῖ τόσο λίγο.

Ἔτσι, φίλε Νουμά, δὲ βλέπω τίποτα σὶὸν ὄριζοντα τοῦ Θείου Ὁδείου, ἐχθρὸς ἀπὸ μαῦρα σύννεφα.

Μὲ ἀγάπη
ΘΕΑΤΗΣ

Ἡ ΚΟΙΝῆ ΓΝΩΜΗ

I DUE FOSCARI

(Skipis contra Skipi)

Ἀγαπητέ Νουμά,

Ἄνοιξε, νὰ ζήσεις, τὸ τελευταῖο φυλλάδιο τοῦ Ἀλεξανδρινικοῦ περιοδικοῦ «Γράμματα», καὶ διάβασε κεῖ μέσα ἓνα ἄρθρον τοῦ Σωτήρη Σκίπη, γιὰ τὴ γλώσσα μας. Θὰ δεῖς πὺς καὶ ὁ Σκίπης, ἀκολουθώντας τὴν τελευταία μόδα, ποὺ βγάλανε οἱ Ἐπίσκοποι καὶ Πανιεπὸς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, οἱ διάφοροι Ἐξοβουλοὶ καὶ μυχροὶ κάθε ἀγροφυματιοσύνης καὶ κοιτοπονηριάς, μιλεῖ ἀρόχειρα καὶ ἀμελέτητα γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, νομίζοντας πὺς τὸν κατακεραυνώνει. Μὰ τὸ ζήτημα ἴωρα δὲν εἶναι αὐτό. Τὸ ζήτημα εἶναι πὺς ὁ ἴδιος Σκίπης, ποὺ γράφει σημερὰ τὰ εὐθύνια τοῦτα, ἐξύμνησε ἄλλοτε τὸν Ψυχάρη, ἀφοῦ πρωτίτερα πάλι τὸν εἶχε πολλὰς φορὰς χιπῆσει (;), τὸν ἐξύμνησε μὲ τέτοιον τρόπο, ποὺ ὁ Ψυχάρης δὲν ἀπόλαυε, μήτε ἀπὸ τοὺς πύθ δικούς του ἀληθινούς μαθητὲς. Τὸ λοιπὸν ὁ Σκίπης, ποὺ λές, τίποσε ἄρθρον σὶὸ «Νουμά» (φύλλα 465 καὶ 466 τῆς χρονιάς 1912) μὲ τὴν ὀπογραφή του, ἄρθρον μεγάλο, ποὺ ἀνάμεσα σ' ἄλλα θαυμαστικά κ' ἐξυμνητικά γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, ποὺ τὸν ἀνακήρυξε μεγαλοφυΐα, ἔγραψε καὶ τ' ἀκόλουθα: «Ἄς ἀνοίξουν τὰ μάτια τους καλὰ καὶ ἄς δοῦν βαθιά, ἀπὸ τί συμφέρον μερικοὶ παρακινιῶνται νὰ εἶναι πολέμιοι τοῦ Ψυχάρη, ποὺ ἀντιπροσωπεύει σήμερα τὴν Ἑλλάδα ὅτι γερὸ καὶ ἀληθινὸ καὶ ἀσκατάτενο ὑπόχρη μὲσα σὶὸ ἔθνος... Ἐμένα τοῦλάχιστο μεγάλος εἶναι ὁ μεταγνωμός μου ποὺ δὲν ἐσύμπραξα ὡς τὰ ἴωρα πύθ δευτικὰ γιὰ τὸ ξάπλωμα τῆς ψυχαρικῆς ιδέας, ποὺ συνταυτίζεται ὁλότελα μὲ τὴν ιδέα τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ὁμορφιάς... Στὸν «Ἀκρίτα» ἔγραψα ἐναντίον του. Ἐναντίον τῆς «Ἀπολογίας» του. Φυσικὸ λοιπὸν πὺς διάβασα τὴν «Ἀπολογία», πὺς ξεφύλλισα τὸ βιβλίο. Τίποτ' ἀπ' αὐτά. Διάβασα... ἔβριξα μιὰ ματιὰ σὲ δυὸ κατεβατὰ του... εἶδα τίποσε λέξεων ποὺ μοῦ χιπῆσαν ἄσκημα, μάρφωσα ἀμέσως τὴ γνώμη μου καὶ τὸν χιπῆσα... Γιατί χειροκροτοῦσαν οἱ Φασοισαῖοι ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά. Τὸν Ψυχάρη χιπῆξ, ἄρα εἶναι κάτι!... Ἐθνητομμένο καὶ τριόβλιον τὸ ἔθνος ποὺ ἀπάνω σὶὸ παιδιὰτικὰ του χρόνια, βρῆκε ἓναν Ψυχάρη, ποὺ χωρὶς ν' ἀποστάσει, χωρὶς ν' ἀηδιάσει, χωρὶς νὰ σιχαθεῖ καὶ ν' ἀπογοητευτεῖ ὅποτε ἀπὸ τὸν ἀνήθικον τὸν τῆλεμον ποὺ τοῦ ἔκαναν οἱ συμπατριῶτες του — πατριῶτες τῆς πεντάρας καὶ λαοπλάνοι ὀργιστῆδες — σιπῆθηκε μ' ἀφοσίωση καὶ μὲ πίστη, δέχτηκε χαμογελόντας τίς βροσιές τους, τίς εἰρωνίες τους, τὰ χιπῆματά τους καὶ τὰ ρεζιλίματα τους».

Αὐτός, «Νουμά» μου, εἶναι ὁ Σκίπης, ποὺ τὸν κατακεραυνώνει ὁ ἴδιος ὁ Σκίπης. Μὰ δὲ μοῦ λές, γιὰ κοινὸς περὸν, ὄλους αὐτοὺς ποὺ θὰ διαβάσουνε τὸ ἄρθρον τοῦ σὶὸ «Γράμματα»; Δὲ φοβᾶται μήπως τοῦ πύθνε: Εἶσαι βέβαιος, Σκίπη, πὺς πιστεύεις σήμερα αὐτὰ ποὺ λές; Γιατί, πὺς μᾶς βεβαιώνει, πὺς, ὡπως τόκαμες τόσες φορὰς, δὲ θὰ σηκωθεῖς πάλι αὐθριο καὶ πεις τῶν ἴθινα, ἀφοῦ κάθε τόσο ἀλλάζεις, ἀρνιέσαι κ' ὀστερα ξαναλλάζεις καὶ ξαναρνιέσαι; Ἴ ἐπὶ τέλους

πιστεύεις ἀπ' ὅσα χιλιοαντίθετα ἔχεις γράφει ἴσως τώρα; «Νουμά» μου, καλὰ τὸ εἶπες τόσες φορές: Ὁ ἀγώνας δὲν εἶναι μόνο γιὰ τὴ γλῶσσα. Εἶναι πρῶτα πρῶτα γιὰ χ α ρ α χ ι ἦ ρ ε ς. Οἱ χαραχῆρες δοκιμᾶζονται σὲ ζητήματα Ἰδέας.

ΣΚΗΠΙΩΝΑΣ Ο ΑΦΡΙΚΑΝΟΣ

ΦΙΛΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ

Βερολίνο, 11. 11. 919.

Ἀγαπητὲ Ταγκόπουλε,

Μὲ τὴ χαρὰ ἔλαβα σήμερα τὸν ἀγαπημένο μου «Νουμά», δὲν περιγράφεται Παλαιοὶ ἀγῶνες καὶ παλαιὰ ὄνειρα περνᾶνε ἀπὸ τὸ νοῦ μου, ποῦ βρισκόμενος τώρα στὴ δυστυχισμένη μου πατρίδα γλήγορα ἐλπίζω νὰ πραγματοποιήσω. Μὰ καὶ ἀπ' ἄλλο λόγο τὸν δέχτηκα μὲ τόση χαρὰ τὸ «Νουμά» γιατί μου δίνει τὴ βεβαίωση ὅτι σὲ λίγο θὰ ἀρχίσουν ταχτικά πάλι νὰ ἐνώσουν πνευματικοὶ δεσμοὶ τὴν πατρίδα τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Βολωσώτη μὲ ἐκείνη τοῦ Γκαϊτε καὶ τοῦ Σχίλλερ.

Τὸν διαβάζω τὸν «Νουμά» τῆς 12 Ὀκτωβρίου καὶ δὲν γορτίζω. Σὲ παρακαλῶ πολύ, ἀγαπημένε μου Ταγκόπουλε, νὰ μοῦ στείλῃς τὸ φύλλο ταχτικά.

Σὲ χαιρετῶ μὲ ὅλη μου τὴν καρδιά

δικός σου

A. STEINMETZ

ΠΕΛΑΡΓΙΚΑ

Φίλε Νουμά,

Ὁ κ. Καβαράνης σὶδὲ σημερινό του φύλλο (18 Νοεμ.) λέει γιὰ τὸ στρατηγὸ Ντεσπραὶ «ὁ εὐγενὴς Γαλάτης», ὕπερ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον στήν ἀνθρωπινή γλῶσσα «ὁ εὐγενὴς Γάλλος». Τόσο εἶναι Γαλάτης, θαρρῶ, ὁ στρατηγὸς Ντεσπραὶ, ὅσο εἶναι καὶ ὁ κ. Καβαράνης «Π ε λ α ρ γ ὀ ς».

Ἔτσι κ' ἕνας ἀπλοϊκὸς παπᾶς στήν πατρίδα μου, θέλοντας νὰ πῆ πὸς εἶναι ἱερῆας ἔλεγε: ἐγὼ εἶμαι ἱ ε ρ ὀ σ ν λ ο ς.

Ἀηλαθὴ οἱ καθαρωνοσιάνοι ἔχοντε τὴ μαρία νὰ μὴ λένε τίς λέξεις ὅπως τίς λέει ὄλος ὁ κόμος. Ἔτσι ἐξ ε λ λ η ν ἰ ζ ῖ τ α ἰ τὸ ἱ ε ρ ὀ ε α ς σὲ ἱ ε ρ ὀ σ ν λ ο ς καὶ τὸ Γ ἄ λ λ ο ς σὲ Γ α λ ἄ τ η ς, καὶ πάει λέγοντας.

M. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

“Le Gaulois,,
ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΑΛΙΚΗΣ
Ὁδὸς Φιλελλήνων 14

Διευθυντής: Σ. ΣΑΡΙΒΑΖΕΒΑΝΗΣ

καθηγ. τῆς Γαλλ. ἐν τῇ Δημοσίᾳ Ἐμπορικῇ Σχολῇ Ἀθηνῶν

Νέαι τάξεις ἀπὸ τῆς 11ης καὶ 15ης Νοεμβρίου δι' ὅλα τὰ τμήματα (élémentaire, moyen καὶ Supérieur). Εἰδικαὶ τάξεις διὰ δεσποινίδας καὶ κυρίας. Διδακτομένη μέθοδος ἢ παγκοσμίου φήμης μέθοδος Alge μὲ ἄριστα ταχέα καὶ ἀσφαλῆ ἀποτελέσματα. Πληροφορίαι καὶ ἐγγραφαὶ καθ' ἐκάστην ἑσπέραν ἀπὸ 5—8 μ. μ.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΣΤΟΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟ “κ. ΠΑΛΙΟ.

Γρηγόριε, παραληρεῖς λοιλὰ λαλῶν καὶ λέγων, μὲ τὰ «Τριάντα χρόνια» σου ἔδρας καὶ θρόνη φλέγων. Ἄφες ἡμῖν, παῦσον νυνὶ σουράπιων φλυαρίας, ἔῃσον κοιλίας ἀπιθὶ καὶ ἴθι χάρων μίας.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Κ. Κ. Ἀκριβῶς γιὰτὸ σήμερα ξανατυπώνουμε τοὺς «πεινασμένους» πάλι. Ὅμως εἶναι κ' ἕνα ἄλλο λάθος ποῦ ἴσως νὰ μὴν τὸ εἶδες: Στὸ «κηράκι» μου οἱ δυὸ τελευταῖοι στίχοι πρέπει νὰ γίνουν:

Μὰ ψυχούλα π' ἀγαπά
σὺν ἀδερφάνι μου

τὰ διορθώματα ποῦ λέει ἡ ἐκδοσις, δὲν ἔγιναν σ' ὅλους: στοῦ κ. Κ. Βελιούρα λ. γ. δὲν ἔκανε ἢ ἐπιτροπὴ καμιά.— κ. Μ. Νοπλ. Ὅλοι οἱ περασμ. κόμοι τοῦ «Νουμά» δὲν ὑπάρχουν. Ὅμως ὑπάρχουν μερικοὶ στὰ Βιβλιοποιεῖα Κουκλάρα καὶ Βασιλείου ὅπου μπορεῖ κανεὶς νὰ βρεῖ ἀκόμα καὶ μερικὰ φύλλα σκόρπια ἀπὸ ἄλλες χρονιές.— κ. Θόδ. Σακ. Εὐχαριστοῦμε πολύ γιὰ τὸ γράμμα σου. Τὰ δυὸ σου σονέτα δὲν εἶναι ἄσχημα, ὅμως καλὸ εἶναι νὰ τὰ ξαναδουλέψῃς γιὰ νὰ φήγουν οἱ χαριώδεις, καὶ νὰ ἐξισοθύνῃς κ' οἱ στίχοι. Τὸ σονέττο θέλει τέλεια μορφή. κ. Δ. Νούσ. Ποι νὰ γίνῃ ἄλλη κρίσις, πρέπει νὰ φροντίσεις πρῶτα τὰ μέτρα σου ποῦ γιὰ μᾶς τοῦλάχιστο εἶναι ἀκατανόητα.— κ. Χ. Χασ. Καὶ τοῦ λόγου σου ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ περισσότερο συγύρησιμα.— κ. Κ. Θεολόγη. Ἄρκετὰ καλὰ: θὰ διαλέξουμε καὶ θὰ δημοσιεύσουμε. «Ἡ Στιρεμένη βρύση» δὲ βρίσκεται σὰ χαρτιά μας.— κ. Δούβλ. Ὁ Σὺλλογος ποῦ γράφεις δὲν ἔχει ἀκόμα δεθεῖ, κ' οὔτε εἶναι ἔργο τῶν Νουμαδικῶν ὅπως μᾶς λές. Ὅταν θὰ γίνῃ τίποτα ὀριστικὸν θὰ τὸ ἀναγγελοῦμε.— κ. Κ. Αὐδ. Τὸ «Πορτραῖτο» σου ἔχει πολὺ δύναμη, θὰ εἴτανε πολὺ καλὸ ἂν ἔκανε κάποια μεγαλύτερη παραχώρησις στὸ λογικόν. Μολταταῦτα μπορεῖ νὰ δημοσιευτεῖ.— κ. Βλ. Βλ. Δὲν καταλαβαίνουμε γιατί ἐπιμένετε μερικοὶ νὰ τὰ ῥίχνετε ὅλα πότε στὸν ἕναν καὶ πότε στὸν ἄλλον ἀπὸ μᾶς. Ὅσο γι' αὐτὰ τὰ δυὸ κομματάκια ποῦ λές δὲ θυμόμαστε τίποτα καὶ μπορεῖ νὰ χάθησαν. Ἐμεῖς πάντοτε ἀπαντοῦμε. Ἀκόμα ἔχεις λάθος ἂν νομίζεις πὸς δημοσιεύουμε μόνο τὰ γνωστά ὀνόματα. Ὁ Ἀναρῆρας ποῦ τοίχημά του δημοσιέψαμε προτιστέλλο στοῦ φύλλο 47, μᾶς εἶναι ἐντελῶς ἀγνωστος, καὶ μᾶς ἔστειλε γιὰ πρῶτη φορά. Ἔπειτα πὸς ὁ ἴδιος λές πὸς τὰ φιλολογοῦμε, ἀφοῦ πρῶτα λές πὸς τὰ πετοῦμε διχως κᾶν νὰ τὰ κοιτάξουμε; Εἴπαμε κ' ἄλλοτε καὶ τὸ λέμε γιὰ ὅλους. Ὁ «Νουμάς» δὲ δημοσιεύει τὰ καλύτερα ἔργα, παρὰ κείνα ποῦ βρῖσκει καταλλήλοτερα γιὰ τὸ φύλλο του καὶ ποῦ συμφωνοῦν περισσότερο μὲ τὴν αἰσθητικὴν τοῦ. Οὔτε ὁ σκοπὸς του—ἂν καὶ βέβαια τὸ κάνει ὅσο μπορεῖ—εἶναι νὰ ἐνθαρρύνει, νὰ δίνει διπλώματα ἢ ναπορρίπτει, παρὰ μόνο νὰ δίνει στοὺς ἀναγνώστες του ὅτι τοῦ φαίνεται πὸς κατάλληλο. Καὶ εἶναι—ἄς τὸ ποῦμε κ' αὐτὸ—μερικὰ πράματα ποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ πρόγραμμά του, καὶ ποῦ μπορεῖ νὰ εἶναι ἀξιόλογα γι' ἄλλους—ὅπως εἶναι λ. γ. ἢ Κλωντελικὴ τεχνουργία—κ. Ν. Μαγγ., γιατί θέλουμε τὸ ποίημα ποίημα καὶ τὸ πεζὸ πεζόν. Πεζὸ σονέττο εἶναι γιὰ μᾶς σὺν τὸ ἀνιπτο ἱππικὸν τοῦ συχρωμένου τοῦ 97.—κ. Ἀσπ. Γυίν. Καλὸ καὶ θὰ δημοσιευτεῖ, ἂν εἴχε τεχνικώτερο ὕψος θὰ εἴτανε πολὺ καλόν.—κ. Μίν. Κρασακ. Πολὺ σωστὰ τὰ λές.—κ. Κ. Σ. Δὲν ἔχεις τίποτα ἄλλο καλύτερον;—κ. Ἀνυπόμονο. Ὅταν ἐμεῖς γράψαμε τίς προάλλες πὸς ὁ κ. Ξενόπουλος δὲ θὰ γράφει διδαχτικὸν βιβλίον, ὁ κ. Ξεν. ἤρθε σὰ γραφεῖα μας καὶ διαμαρτυρήθηκε. Ὡς τόσο μὲ ὅλη τὴ διάφεση τὸ βιβλίον δὲ γράφτηκε. Κι' αὐτὸ εἶναι εὐτύχημα.—κ. Τσιμ. Μᾶς ρωτᾶς ποῦ εἶναι τὰ φιλολογικὰ κατόνια. Μὰ δὲ διαβάσεις τὴν «Πολιτεία»;

Καὶ τὰ δύσκολα κανεὶς ἔφκολα πρέπει νὰ τὰ λέη, καὶ τὰ σιωπεῖνὰ καθαρά.

Ψυχάρης

“ΤΥΠΟΣ,”

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ & Σ^{ΙΑ}

ΑΘΗΝΑΙ
ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

ΚΛΑΔΟΙ:

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΒΙΒΛΙΟΔΕΙΞΕΙΟΝ
ΑΙΝΟΤΥΠΙΑ
ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΙΑ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Οί κάτωθι ανταποκριταί μας ἔχουν παραλάβει τὰ μέχρι σήμερον ἐκδοθέντα βιβλία μας καὶ παρακαλοῦμεν ὅσους θέλουν νὰ τὰ ἀγοράσουν νὰ ἀπευθύνονται εἰς αὐτοίς

Ι. Ἀθανασόπουλος — Ἀμαλιάς	Ἄδ. Παπαδάτου — Κέρκυρα
Π. Ἀνδροῦτσος — Κιάτον	Ἄδ. Παπακωνσταντίνου — Λάρισα
Σ. Ἀρβανίτης καὶ Σία — Μεσολόγγιον	Ἄλ. Παπανικολάου — Γρεβενά
Αρ. Βαγουρδῆς — Σέρραι	Λ. Παπαφιλίππου — Καλαμπάκα
Κ. Βαρουξῆς — Πύργος	Χατζηγεργόρης Πιτένης — Κοζάνη
Π. Βαγενᾶς — Ἰωάννινα.	Λιον. Σαλταμπάσης — Λιγούδιστα
Γ. Γκαργκατσούϊας — Σιάτιστα	Νικ. Σαράντου — Καρλόβασι
Α. Γραμματικὸς — Γενιτσά	Νικ. Σολωμὸς — Ληξούριον
Σ. Διαμαντόπουλος — Καβάλλα	Εὐάγ. Σπανδάγος — Ρεθύμνη
Ἡλιάδης καὶ Σόμιος — Πειραιεὺς	Π. Σταυρόπουλος — Τρίπολις
Ἄλ. Καβαλλιεράτος — Καλάμαι	Σταυρινὸς καὶ Σία — Κάϊρον
Φρ. Καλουτᾶς — Σύρος	Μ. Τριανταφυλλοῦ καὶ Σία — Θεσ)νίκη
Γ. Κασκοῦτας — Ξυλόκατρον	Ἀντ. Τημελῆς — Ἄργος
Ἄν. Κορόλης — Μεγαλόπολις	Ν. Τορναριδῆς — Λεμεσσοῦς
Ι. Μιχαλακέας — Μεσσήνη	Σπ. Τσιρογιάννης — Ἀμφιλοχία
Ε. Μιχαλόπουλος — Κόρινθος	Λ. Φράγκος — Ναύπακτος
Δ. Μαλλοῦχος — Δημητσάνα	Νικ. Φιορπιδῆς — Ἀλεξάνδρεια
Κ. Μαυροειδῆς — Λαμία	Γεώργ. Χολέβας — Τρίκαλα
Δ. Νομικὸς — Ζάκυνθος	Γεώργ. Χαθιάρας — Χίος
Γ. Ὀρειανὸς — Τήνος	Τσιβιτζόγλου καὶ Καρακίτσης — Σμύρνη

ΣΗΜ. Ὅλαι αἱ ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρίας « ΤΥΠΟΣ » γίνονται ἐπὶ χάρτου πολυτελοῦς μὲ ὁμοίομορφον λιθογραφημένον ἐξώφυλλον καὶ μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέως.